

Fed eta atzerritar banku zentralak (EBZ tartean)

1. Mosler-en eta Hudson-en arteko eztabaida

Michael Hudson-ek behin baino gehiagotan azpimarratu duenez, AEBak ez dira inoiz euroaren aurka egon: EBko atzerritar trukeko erreserbak AEBek ikusi dituzte beren Altxor Publikoari egindako mailegu gisa: beraren ustez, hortxe datza AEBentzako bazka librearen giltza.

(Hudson-ek *Superalismoa* izeneko liburua 1972an idatzi zuen, 2003an edizio berria - hitzaurrea, sarrera eta datu berriekin-. 2009ko martxoan, artikulu interesgarri bat plazaratu zuen, gai berberaz¹.)

Eztabaida, edo zuzenketa hobeto esanda, Hudson-en *Dollar Hegemony and the Rise of China* artikulua inguruan da².

Hudson-en iritziz, *“Orain AEBetako Altxor Publikoak 4×10^{12} dolar zor dizkie atzerritar banku zentralari.”*

Warren Mosler-ek dioenez, Fed-ren betebeharrak bakarrik azaltzen da Altxor Publikoko bono horiek (4×10^{12}) epemuga eguneratzen direnean, ordainkizun bilakatzen direnean. Fed-ek banku zentralaren bonoen kontua kargatu egiten du Fed-en eta banku zentralaren erreserba-kontua abonatu egiten du Fed-en. Ez dago beste ezer gehiagorik egiteko.

Hudson: *“Banku zentral gehienek beren truke tasak baxu edukitzen dituzte beren dolar sarrerek birziklatuz AEBetako Altxor Publikoko IOU direlakoak erosteko.”*

Mosler: Erosten dituztenak AEBetako finantza-aktiboak dira, Altxor Publikoko bonoak bezala, eta haiengatik ordaintzen dute beren moneta propioan.

Hudson: *“Birziklatze horrek ahalbidetzen die AEBei beren atzerriko gastu militarra eta beren barneko aurrekontu defizita finantzatzeko 1950etik. Hortaz, Europak eta Asiak beren atzerritar truke mozkinak erabili dituzte polo bakarra den AEBetako base militarrek finantzatzeko...”*

Mosler: AEBetako dolar-gastua ez dute sarrerek mugatzen. Banku zentralak AEBetako dolarrak erosten ditu beren esportazio-industriak babesteko, beren makroekonomien kaltetan.

Mosler-en iritziz, AEBetako 4×10^{12} dolarreko kanpo zorra dolarretan da izendatua, ez atzerriko monetan. Hortaz, ez dago inolako arazorik ordaintzeko. (Alderantziz, atzerriko monetan izendatua izan balitz, AEBek arazoa izango lukete.)

Are gehiago, dolarren atzerritar birziklatzeak AEBetako Altxor Publikoko bonoetan ez dauka inongo zerikusirik AEBek beren inperialismoa finantzatzeko, zeren AEBek nahi duten beste

1 Ikus <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=12944>.

2 Ikus <http://michael-hudson.com/2010/07/dollar-hegemony-and-the-rise-of-china>.

moneta kopuru jaulki baitezakete. Izan ere, AEBetako gobernu-gastu guztia *'banku kontuetan zenbakiak markatuz'* lortzen da, aspaldian ez dena Bernanke-k esan zuen moduan³. Beraz, Hudson-ek ez dauka arrazoirik: birziklaturiko dolarrek ez baitituzte AEBetako atzerriko abenturak finantzatzen. Izan ere, atzerritarrek beren dolarrak birziklatzen dituztenean AEBetako Altxor Publikoko bonoetan beren moneten balioa jaisteko egiten dute, barneko alokairuei eusteko esportatzaileei laguntzeko beren gainontzeko ekonomien kaltetan.

Ordainketa-balantzaren kontuei dagokienez, hona hemen bien arteko elkarrizketa⁴.

Mosler: Banku zentralak badakite beti daukatela aukera beren dolarrak gastatzeko merkatu-prezioan. Badakite AEBetako gobernuak ez daukala inolako betebeharririk arlo horretan.

Hudson: Baldin eta atzerritarrek ez badituzte beren dolarrak birziklatzen AEBetako tituluak (edo AEBetako esportazioak edo AEBetako konpainiak, zeintzuen erostea AEBetako gobernuak oztopatzen duen) erosiz, orduan beraien monetak altxatuko dira.

Mosler: Kausatze prozesua pixka bat desberdina da. Hasten da AEBei ondasun edo zerbitzu bat saltzearekin, atzerritar konpainia dolarretan ordaindua izanik. Ordainketa hori kreditu bat da AEBetako banku-kontu bati dagokiona, beraien izenean, zuzenki edo zeharka. Normalean, konpainia horrek gero dolar horiek salduko lituzke bere moneta propioak lortzearen, moneta propioen obligazio lokalak betetzeko. Haren balantze-orria normalki moneta propioan dago, non atzerritar monetaren jabetzak espekulatiboak kontsideratuko bailirateke. Dolar horien salmentak moneta propioaren altxatzea kausatzen du. Baldin eta banku zentralak ez badu nahi bere moneta propioa altxatzea, berak erosiko ditu dolarrak eta beraiek eduki bere Fed-eko kontuan.

Hortaz, atzerritar bankuek dolarrak erosten dituzte beren truke tasak baxu edukitzeko. Haiek uste dute hori beharrezkoa dela beren esportatzaileak lehiakorrak izateko, eta beraz, beren esportazio-sektorean langabezia alboratzeko.

AEBetako kanpo inbertsioa –'kapital kanpo-irteera'- egon daiteke truke tasak flotatzaileak izan ala ez.

Hudson: AEBetako ekonomiak ordainketa-balantzaren defizita daukanean, hori neurtua da – definitua da- atzerritar Altxor Publikoko jabetzaren pilaketaren modura.

Mosler: Ez da izan behar dena Altxor Publikoko jabetza. Dolarretan izendaturiko finantza aktiboak izan daitezke, edo barne AEBetako gobernu-agentzien tituluak edo dolarretan izendatutako korporazio-obligazioak.

Hudson: Pilaketa horrek adierazten ditu nazioarteko transakzioak, sektore pribatuaren bidez kitatu ez diren transakzioak eta atzerritar truke merkatuan kitatu ez direnak.

3 Ikus <http://future-liberty.blogspot.com/2010/05/truth-about-federal-spending.html>.

4 Hudson-ek berak niri bidalitako e-postak.

Mosler: Normalki atzerritar banku zentralak bere Altxor Publikoko tituluak AEBetako Altxor Publikotik erosten ditu dolarren bidez, zeintzuk merkatuan jadanik erosi baititu. Ez ditu egiten atzerritar transakzioak AEBetako Altxor Publikoarekin. Atzerritar banku zentralek ez dituzte AEBetako Altxor Publikoko tituluak moneta propioan.

Hudson: Esportatzaileek, aktibo-saltzaileek eta beste dolar edukitzaileek beren dolarrak iraultzen dituzte beren merkataritza-bankuetara moneta propioarako.

Mosler: Ez dituzte irauli, moneta propioa erosten dute merkatu-tasetan.

Hudson: Gero banku horiek dolar ordainketa horiek iraultzen dituzte banku zentralera moneta propioarako.

Mosler: Berriz, ez irauli, baizik eta dolarrak saldu banku zentralari merkatu prezioetan, banku zentralak dolarrak erostea erabakitzen duenean.

Hudson: Orduan banku zentralak arazo bat dauka dolar txeke horiekin.

Mosler: Ez dago inolako arazorik. Dolarrak bankuaren Fedeko kontutik banku zentralaren Fedeko kontura doaz.

Banku zentralak zuzitzen ditu dolarrak Fed-ekin, balantze moduan. Gero Fed-i zuzentzen dio Altxor Publikoko bonoak edo Fannie Mae-renak edo edozein erosteko.

Hudson: Baina gobernuak dolar horiek bere Moneta Funts Subiranoan ezartzen baditu...

Mosler: ... Dolarrak banku zentralaren Fed-eko kontutik Funts Subiranoak bere dolar balantzarako erabiltzen duen banku kideko Fed-eko kontura joango lirateke...

Hudson: ... eta ahalegintzen bada AEBetako aktibo komenigarri bat ... orduan AEBek esaten dio, *“Ez, zuk soilik AEBetako Altxor Publikoko IOU direlakoak eros ditzakezu.”* Politika hori 1970eko hamarkadaren hasieran hasi zen OPEC-ko (Lurralde Petrolio-Esportatzaileen Erakunde-ko) prezio altxatzearekin. Oso esplizitua zen, denbora hartan Etxe Zurian esan zidaten moduan.

Mosler: Badaude aktibo mugatu batzuk segurtasun nazionala dela kausa, baina, orokorki Funtsak eros dezake nahi duena.

Banku zentralek dolarrak erosten dituzte beren esportazio industriak babesteko, eta hori egiten dute beren makroekonomien konturako. Atzerritar herrialdeak ongi ezagutzen du zer nolako terminoetan eta baldintzetan arituko den, berak ondasun errealak eta zerbitzuak AEBei saltzen dizkienean, Fed-eko dolar balantzaren trukean.

Atzerritar banku zentralen dolarrak ez dira birziklatzen AEBetako aurrekontu federalaren defizita finantzatzeko, Hudson-ek uste duen moduan. Kasu, AEBetako sektore militarrek gastatzen duenean ondasun errealak eta zerbitzuak erosten dizkie saltzaileei merkatu-prezioetan. Munduko herrialde askotan gauzatzen dira eragiketa horiek eta herrialde

gehienek ez dituzte Banku Zentralen metaturiko dolar-balantzak. Sektore militarrek gastatzen du gainontzeko gobernu-sektoreek egiten duten antzera –Fed-i esanez saltzailearen Fed-eko kide bankuko (edo dagokioneko) kontua kreditatuz-.

Egia esan, atzerritar sektoreak dolar aktibo finantzarioak metatzeko desioak ahalbidetzen du gobernu-defizita handiagoa izatea, baina ‘inflazioa’ sorrarazi gabe. (Paul Krugman Nobel saridunak ez du ulertzen prozesu hori⁵.)

Esportazioak kostu errealak izanik eta inportazioak onura errealak, AEBek aparteko abantailak lortzen dituzte merkataritza defizitetik. Hori dela eta, gainontzeko herrialdeek AEBei esportatzen dizkietenean, hori egiten dute beren makroekonomien konturako.

Hortxe dago desberdintasuna: AEBen defizita AEBentzako onuragarria den bitartean, gainontzeko herrialdeen esportazioa herrialde horien kalterako da.

2. Warren Mosler: AEBetako Fed eta Eurolandiako EBZ

Hona hemen Mosler-ek hiru artikulutan berriki esan duena:

- a) Eskari agregatuari tasa batek gehitzeko baldintza bakarra haxe litzateke: agregatuan, mailegu hartzaileen kontsumitzeko joera handiagoa izatea aurreztaileena baino⁶.
- b) Kritika: AEBetako Kongresuari Fed-ek aurkezturiko zenbait mailegu-emate lerro, izatez, Fed-ek atzerritar banku zentraleri ziurtzat luzatzen dizkien mailegu-emateak, funtzionalki, ez-seguruak dira.

Baldin eta Fed-eko edozein merkataritza bankuk halako mailegu-ematea ziurtzat klasifikatu nahi izango balu, erreguladore federalek segur aski klasifikazioa hori baztertuko lukete⁷.

- c) Fed-ek badaki AEBak ezin direla izango hurrengo Grezia, politikari mota guztiek etengabe horixe aldarrikatzen duten arren. Fed-ekoek badakite Grezia eta euroguneko beste herrialde kideak AEBetako estatuen egoeran daudela, ez gobernu federalaren egoeran: moneta erabiltzaileak dira, ez moneta jaulkitzaileak. Eta ongi dakite Europako Banku Zentrala (EBZ) euroaren jaulkitzailea dela, eta AEBetako gobernu federalaren moduan, haren gastuak ez dituela inongo diru-sarrerak mugatzen.

Fed-ek nola funtzionatzen duen esplikatuko balu, segur aski Kongresuak politika berri bat bultzatuko luke output eta enplegu mailak berriz eratzeko, inflazio gehiegirik gabe: politika hori Fed-i dagokio⁸.

5 Ikus <http://my.firedoglake.com/selise/2011/03/26/paul-krugman-gets-it-wrong%E2%80%A6-again/>.

6 Ikus <http://www.cnbc.com/id/46115110/>.

7 Ikus <http://www.cnbc.com/id/46130417/>.

8 Ikus <http://www.cnbc.com/id/46148704/>.

Beraz, EBZ, moneta (euroa) jaulkitzailea dena ez du mugatzen inolako diru-sarrerak. Euskara garbian, EBZ-ek, euro jaulkitzailea izanik, ez du behar kanpotik (Txinatik, AEBetatik, Japoniatik, ...) inolako diru laguntzarik. Berak nahi duen beste euro jaulki dezake.

Hortaz, EBZ-k EBko estatu desberdinei, kasu Espainia eta Frantziari (eta biharko Euskal Herri independenteari ere) euroak luzatu ahal dizkie, demografiaren arabera. Horrek suposatuko lukete estatu horiek gai izango liritekeela, zeinek bere politikarekin, output eta enplegua sortzea, inflazio maila kontrolatu batekin. Estatu horiek (eta biharko EH errepublika independenteak), zeinek bere Altxor Publikoaren bidez, politika fiskal egoki bat martxan jar lezakete.

Gainera, lanpostuak sortzeko, badago plan orokor eta sendo bat⁹, baita berorren aplikazioaz zenbait iruzkin ere¹⁰.

Horra hor, bada, irtenbidea.

Orduan, zein da arazoa? Ekonomialariek ez dakitela? Ados. Politikariek ez dakitela? Ados. Baina batzuek badakite: Alemaniako Bundesbank-eko nagusiek, zeintzuk EBZ-ren gainetik baitaude, eta EB-ren norabidea 'zuzentzen' duten.

Noski EBko banku handietako nagusiek ere badakite, eta oso pozik daude egoera ('krisi') honekin.

Noiz arte segituko du fartsa mingarri horrek?

3. Dakienak badaki, ez dakienak baleki

Mosler-ek behin eta berriz aipatua¹¹:

AEBetan, Fed azken baliabideko likideziaren hornitzailea da, bere banku kideetarako, dolarraren jaulkitzailea baita.

Eurolandian orain arte ez dute ulertzen EBZ-ren zeregin hori. EBZ da azken baliabideko likideziaren hornitzailea, bera delako monetaren jaulkitzailea EBn, eta, hortaz, likideziari dagokionez, ez dago batere murriztuta.

EBko herrialde kideak AEBetako estatuak bezalakoak dira, eta likideziari dagokionez, murrizturik daude. Beraz, ez daukate inolako ahalmenik beren banku kideetarako azken baliabideko likideziaren hornitzaileak izateko.

Eurolandiaren arazoa hauxe da: EBko liderrek ez dute ulertzen bankugintzaren ikuspegi hori. Ebidentzia bistakoa da.

9 Ikus http://e1.newcastle.edu.au/coffee/job_guarantee/JobGuarantee.cfm

10 Ikus <http://www.economonitor.com/lrwway/2012/01/04/the-job-guarantee-finally-moving-beyond-theory-to-implementation/>.

11 Ikus <http://moslereconomics.com/2012/01/30/draghi-sees-no-evidence-ecb-loans-are-financing-economy-yet/>.

4. AEBetako bankuek berdintsu segitzen dute...

Krisiaren sakontasuna eta zergatiak ezagunak ditugu¹². AEBetan erreskateak egon dira¹³: AEBetako Fed-ek 29 x 10¹² dolar maileguz eman eta gastatu zuen, batez ere AEBetako bankuak erreskatatu nahiz. Ez zuen funtzionatu.

Bankurik handienak oraindik ez-solbenteak dira, eta beren iruzur masiboekin segitu dute, beren ez-solbentziak estaltzen ahaleginduz¹⁴.

R. Wray-ren hitzez¹⁵:

“...the Goldmans, the Bank of Americas, the Citis, the JPMorgans. They have continued their **frauds**—securities frauds, foreclosure frauds, accounting frauds—as they paid record bonuses to the top crooks in America. You cannot read a newspaper in America any day without coming across yet another account **of the on-going frauds**.”

Lehengo 29 bilioi dolarrei beste bilioi eta piko dolar gehitu behar zaizkie, Fed-ek EBZ-ri luzaturikoak, hain zuzen ere:

“...The latter was \$29 trillion at the time, but because the Fed has recently ramped up its lending to the European Central Bank, that is now well over \$30 trillion. It is our argument that if you want a measure of the total Fed effort at rescuing the US financial system, it makes sense to add up the Fed’s lending and spending (to purchase toxic assets, for example) over time. \$29 Trillion and counting.”

(Gainera, W. Mosler-ek jadanik salatu zuen bezala¹⁶: “... Fed-ek atzerritar banku zentraleri ziurtzat luzatzen dizkien mailegu-emateak, funtzionalki, ez-segurua dira.”)

Wray-k dioenez, **Crony Capitalism** izenekoa erreskatatzeko joera horrek segituko du, ez da geldituko harik eta Wall Street-ek zuzentzen eta gidatzen duen kapitalismo mota horrekin bukatu arte:

“...more precise, that is what it is taking to rescue Crony Capitalism—an America of, by, and for Wall Street. It will take more. Much more. **The \$29 trillion was only a down-payment. This will not stop—so long as we have Crony Capitalism, the Fed and Treasury will need to keep shoveling dollars into the bottomless pit.**”

Hots: **an America of, by, and for Wall Street.**

30 bilioi eta piko dolarreko zulo hori handituz joango da. Noiz arte?

12 Ikus <http://es.scribd.com/doc/78501082/Krisia-induzitua-izan-da>.

13 Ikus <http://www.economonitor.com/lrwway/2012/01/11/the-29-trillion-bailout-of-wall-street-why-should-anyone-care-about-high-crimes-and-misdemeanors/>.

14 Ikus <http://www.economonitor.com/lrwway/2012/02/03/30-trillion-to-promote-crony-capitalism-the-fed%E2%80%99s-bail-out-of-wall-street/>.

15 Ikus <http://www.economonitor.com/lrwway/2012/02/03/30-trillion-to-promote-crony-capitalism-the-fed%E2%80%99s-bail-out-of-wall-street/>.

16 Ikus 2. atala.

5. Txina eta Europa

Berri laburra:

Wen Jiabao lehen ministroak dioenez, Txinak Europari lagundu behar dio azken horren merkatuak egonkortzeko, baita inportazioen eta esportazioen politika egonkorrari eusteko ere. “Europa krisian dago... Europarekiko gure harremanak kontuan hartu behar ditugu beharrian estrategikoen ikuspuntutik, geure herrialdearen interesak gordez.”

Halaber, “Europa da gure esportazio merkatu handiena. Europa da gure inportazio teknologikoen iturririk handiena. Bere merkatuak egonkortzeko lagunduz, geure buruari laguntzen diogu.”

Mosler-ek dioenez, politika hori Troiako zaldia besterik ez da. Txinak bere esportazioak bermatu nahi ditu¹⁷.

6. Eskozia independentea eta bere banku zentrala

Hona hemen John Swinney-ren, Eskoziako Gobernuko finantza ministroaren hitzak¹⁸:

Zer gertatuko da diruarekin? Librarekin jarraitu nahi duzue ala eurogunean sartu nahi duzue?

Librarekin jarraituko genuke.

Zergatik?

Herrialde gisa egiten ditugun esportazioen zatirik handiena Erresuma Batura joaten da. Hortaz, badu zentzua diru berarekin jarraitzeak. Gainera, momentu honetan auzi garrantzitsuak daude euroak dituen erronken inguruan. Luze gabe, egun duen ezegonkortasuna ikusirik, ez dut ikusten eurora batzeko gako ekonomikorik. Gu eurora batzeko, baldintza ekonomikoek egokiak izan beharko dute, eta erreferenduma egin beharko genuke horretarako, Eskoziako gizarteak erabaki dezan diru hori erabiltzen hasi ala ez.

Hona zenbait galdera:

- a) Zeinek jaulkiko ditu librak, Erresuma Batuko Banku Zentralak ala Eskoziako BZk?
- b) Zeinek jarriko du libbaren prezioa, Erresuma Batuak ala Eskoziak?

17 Ikus <http://moslereconomics.com/2012/02/06/chinese-premier-wen-jiabao-says-china-needs-to-help-europe/>.

18 Ikus http://paperekoa.berria.info/harian/2012-01-27/016/001/Independentziak_ekonomiaren_garapena_bultzatzeko_era_emango_lidake_.htm.

c) Zeinek jarriko du martxan politika fiskala? Berdina izango ote da bi estatutan? Bateratua? Desberdina?

Gogoratu estatu batek subirano izateko bi baldintza bete behar dituela:

- 1) Bere moneta propioa jaulkitzea. (Euroaren kasua 2. atalean ukitu dugu.)
- 2) Altxor Publiko eta politika fiskal independentea izatea.

Bestela, beste baten menpe egongo zara: zure moneta jaulkitzen duen beste estatu baten menpe edo/eta zure politika fiskala kontrolatzen duen beste estatu baten menpe.

Argi ote?

Gure Euskal Herria inoiz independentea izan baledi (esan nahi dut politikoki eta **ekonomikoki** independentea), DTM-koek erakutsi dute bidea.

donejurgi (joseba felix tobar-arbulu)